

DOLEGAĆ (53) *vb impf*

o oraz a jasne; -é- (9) *MurzHist, MurzNT, OrzQuin, BiałKat, Oczko, KochPs (2), SarnStat (2), -e- Mącz (4)*.

inf dolégać (3). \diamond *praes 3 sg* dolégã (21). \diamond *3 pl* dolégają (11). \diamond *praet 3 sg m* dolégął (1). *f* dolégała (4). *n* dolégało (5). \diamond *3 pl subst* dolégały (2). \diamond *con 3 sg* by dolégało, dolégałoby (4). \diamond *3 pl f* by dolégały (1). \diamond *part praes act* dolégając (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (dwa z tych samych przykładów) – XVIII w.

1. *Wylegiwać się, leżeć do woli, wysypiać się; somno nimium indulgere Cn (2) :*

Zwrot: »dnia dolegać« = spać do rana (1): Otóż [!] masz tego pożytki, Który rządzi ine wszytki; Kożdemu musi zabiegać, Anić może dnia doleg[ać]. BierRozm 24.

Szereg: »nie dosypiać, ani dolegać« (1): dobry rycerz/ dla rzeczy pośpolitey gárdłuye/ nye dofypyáyąc/ áni dolegáyąc/ [...] od nyeprziyacyoł okrutnych broni. GliczKsiąż K8.

2. *Sprawiać ból, boleć, uwierać, uciskać, dokuczać, trapić, nękać, gnębić, męczyć; martwić; sprawiać przykrość; deprimere, tangere Mącz; arctare, arcte mordere, premere, pungere, stimulare Cn (41) : Diar 88; Mnie [nieszczęście]/ dużę bierze/ y ciało zábija Ze fmutki dolegáią/ A otuchá przyśzłych počiech omija. GrabowSet H2v.*

dolegać kogo (22): ListRzeż w. 16; iż ich to barzo dolega, że tak srogą groźbę krolewską odnoszą Diar 61, 65, 85; Książki. Miły miłtrzu co dolega ciebye/ Iż nas nagle wypychałz od liebie BielKom A2; BibRadz 1.Reg 22/2, I 103a marg; Krolá tho dolegáło/ bo w skárbie nie było pieniędzy BielKron 405, 372; Stimulus per translationem, Wzifitko to co kogo vpychá/ doliega/ dokucza/ popufzcza a doymuye komu. Mącz 415d; OrzQuin Lv; ProtBaz E2; RejPos 26v; mamy fkromnie to cierpieć co nas dolega KuczbKat 435; BielSpr 75v; CzechRozm 251v, 256; dawné náłzé złości Nas dolégáią KochPs 92; BielSjem 7; Dolegály Iezulá ná práwicy oycowłskiej/ pętá y rázy PowodProp 25, 45, 65. Cf dolegać kogo od kogo, od czego, W zdaniach bezpodmiotowych.

dolegać kogo od kogo, od czego (2): ConPiotr 30; gdyż nas więczłze doległości od złotego iáblká Korony Węgierłkiej dolegáią BielKron [332³]v.

dolegać czego (1): Ze wład ciężkości duże dolegáią GrabowSet I4v.

dolegać kogo (po przeczeniach) (6): KrowObr 225; Minde Clodij modice me tangunt. Nie bárzo mię dolegáyą groźby Klodiufowe/ nie bárzo fie ych lękam. Mącz, 439d; BiałKat 78v; drudzy toż rozumieią/ y mowią/ ktorých żadna krzywdá nie dolega [ad quos nulla iniuria pervenit] ModrzBaz 62v; RybGęśli C3; PowodProp 25.

dolegać komu (1): Deprimunt me quae porto, Nálegáyą mie/ álbo dolegáyą mi. Mącz 321a.

W zdaniach bezpodmiotowych (2): Diar 49; A iżbyś ták rzekł/ á tylkoż tego iż fie iedno thą nádzyeią będę ciełzył/ á mnie zewfząd przedfię dolega RejPos 138.

Szeregi: »dolegać i ruszać« (1): takowe náłfe czeladzi niedostatki nas doliegaią y ruffaią ListRzeż w. 16.

»nie dolegać i nie uciskać« (1): á iżeby was tákowe nędze niedolegály/ y nieucifkály KrowObr 225.

W przen (1) : Twoiá [Boże] mię ciężka ręká dolégáła. KochPs 44.

a. *O dolegliwościach fizycznych (4) :*

dolegać kogo, co (2): y w trzewikách nieiákie goździki miáá/ ktoreby iá chodzącą dolegáły. *SkarŻyw* 160. Cf *Fraza*.

dolegać kogo, czego (1): [*takowego picia używać się godzi*] kiedy przez pendent [*przy hemoroidach*]/ wewnętrzne plugaństwo zgniło ciecze. co iż więc Niewiaft/ iáko y Męłczyzn niemniéy doléga *Oczko* 22v.

dolegać kogo czego a. kogo co (1): Aculeus, Koniec/ Kończiftość/ żądło álbo włafnie to co vpycha á dolega kogo. *Mącz* 3a. Cf *Fraza*.

Fraza: »[kogo] głód dolega« (1): Dáley Rzymiánie niewiedzyeli co czynić/ bo ich głód dolegał *BielKron* 109v.

3. Odnosić się, stosować się, dotyczyć, obchodzić; obowiązywać (10) :

dolegać kogo [A] (7): *MurzHist* R; *MurzNT* 78v; *GroicPorz* 13v; nie iednakowo obroná oná każdego w Mieście dolegáá *OrzRozm* V v; *GórnDworz* li6v; Wízákże *in vim declarationis* może ftroná iefcze co iá doléga przypomniéć. *SarnStat* 1299, 764.

dolegać kogo, czego (3): ktore [*artykuły*] thes Ziemi Mazoweczkie dolegaia a są im potrzebne [...] *Thes articul* o dosthoiensthwach i o vrzandziech iako maią bicz rozdawani. *ZapWar* 1545 nr 2646; *MurzNT* 78v; bo się jem [*posłom*] nie zda rzecz przystojna, aby mieli, opuściwszy co pilniejsze sprawy RP, ktore nie mniej dolegają wszech, aniż obrona postronna o podatku pierwej radzić *Diar* 31.

dolegać kogo (po przeczeniu) (1): wy vcźniowie moi/ co X. K. [= *ks. kanonika Powodowskiego*] z iego wżytkimi nie dolega *CzechEp* 23.

Synonimy: **1.** *dosypiać*; **2.a.** *cisnąć, dojmować, dokuczać, przenaśladować, przypierać, upychać*; **3.** *ściągać się*.

Formacje pochodne cf 2.LEC.

Cf **DOLEGAJĄCY**, DOLEGANIE